

๒๕๖๕

รัฐสภาไดเอทแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น
日本の国会 (นิฮง โนะะ คึกไก)

ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ

นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานภาษาญี่ปุ่นและเกาหลี
สำนักภาษาต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
[กัันยายน]

ตารางแสดงข้อมูลรัฐสภาไคเอทแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น

รัฐสภาไคเอทแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น 日本の国会	
สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) 衆議院 ชุกิอิน	วุฒิสภา (สภาสูง) 参議院 ซังกิอิน
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๖๕ ที่นั่ง มาจาก - ระบบแบ่งเขตการเลือกตั้ง จำนวน ๒๘๙ คน - ระบบสัดส่วน จำนวน ๑๗๖ คน	จำนวนวุฒิสมาชิก มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๘ ที่นั่ง มาจาก - ระบบแบ่งเขตการเลือกตั้ง จำนวน ๑๔๘ คน - ระบบสัดส่วน จำนวน ๑๐๐ คน
การเลือกตั้งครั้งล่าสุด ชุดที่ ๔๙ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ (ครบวาระ ปี ๒๕๖๘)	การเลือกตั้งครั้งล่าสุด ชุดที่ ๒๖ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (สิ้นสุดวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๗๑)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร นายโฮโรยุกิ โฮโซดะ (พรรคเสรีประชาธิปไตย LDP)	ประธานวุฒิสภา นายอิเดอิชิะ โอซึจิ (พรรคเสรีประชาธิปไตย LDP)
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร นายบังรี ไคเอเดะ (พรรคประชาธิปไตยแห่งรัฐธรรมนูญ)	รองประธานวุฒิสภา นายฮิโรยุกิ นากาฮามะ (พรรคประชาธิปไตยแห่งรัฐธรรมนูญ)
วันสถาปนาสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๐ (ค.ศ. ๑๙๔๗)	วันสถาปนาวุฒิสภา วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๐ (ค.ศ. ๑๙๔๗)
ที่ตั้ง อยู่ภายในอาคารที่ทำการรัฐสภา เขตจियोตะคุ แขวงนะงะตะโจ กรุงโตเกียว	ที่ตั้ง อยู่ภายในอาคารที่ทำการรัฐสภา เขตจियोตะคุ แขวงนะงะตะโจ กรุงโตเกียว
อายุสภาผู้แทนราษฎร มีวาระการทำงานคราวละ ๔ ปี (สิ้นสภาพเมื่อมีการยุบสภา)	อายุวุฒิสภา มีวาระการทำงานคราวละ ๖ ปี (ปรับเปลี่ยนทุก ๓ ปี แต่ไม่มีการยุบสภา)
ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบ่งเป็นสองระบบได้แก่ ๑. ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ๒. ระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ส่วนผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งต้องมีอายุตั้งแต่ ๒๕ ปีขึ้นไป	ระบบการเลือกตั้งวุฒิสมาชิก แบ่งเป็นสองระบบได้แก่ ๑. ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ๒. ระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ส่วนผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งต้องมีอายุตั้งแต่ ๓๐ ปีขึ้นไป
ลักษณะการบริหารสภาผู้แทนราษฎร ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นหลัก	ลักษณะการบริหารวุฒิสภา ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นหลัก
วันประชุม ทุกวันอังคาร พฤหัสบดี และวันศุกร์ตั้งแต่ ๑๓ นาฬิกา	วันประชุม ทุกวันจันทร์ พุธ และวันศุกร์ ๑๐ นาฬิกา

<p>สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) 衆議院 ชุกิอิน</p>	<p>วุฒิสภา (สภาสูง) 參議院 ชังกิอิน</p>
<p>อำนาจและสิทธิพิเศษของสภาผู้แทนราษฎร ถึงแม้ว่าสภาผู้แทนราษฎรจะอยู่ในสภาล่างก็ตามแต่ก็มีอภิสิทธิ์เหนือกว่าสภาสูง (วุฒิสภา) อาทิ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีสิทธิในการพิจารณาร่างกฎหมาย และตรากฎหมาย ๒. มีสิทธิอนุมัติสนธิสัญญา มีสิทธิในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ และการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีที่ถึงแม้ว่าจะไม่ผ่านความเห็นชอบของวุฒิสภา โดยให้เป็นมติของรัฐสภาได้ ตามมาตราที่ ๖๐ ข้อ ๒ มาตราที่ ๖๑ และมาตราที่ ๖๗ ข้อ ๒ แห่งรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ๓. มีสิทธิในการพิจารณางบประมาณก่อนวุฒิสภา ตามมาตราที่ ๖๐ ข้อที่ ๑ แห่งรัฐธรรมนูญ ๔. มีสิทธิในการประชุมลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี หากมีมติไม่ไว้วางใจแล้วสามารถให้คณะรัฐมนตรีทั้งคณะลาออก หรือสั่งยุบสภา ๕. มีสิทธิในการกำหนดสมัยประชุม และให้ถือสมัยประชุมที่สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติเห็นชอบแล้วเป็นสมัยประชุมของรัฐสภา แม้วุฒิสภาไม่เห็นชอบหรือไม่มีการพิจารณาลงมติก็ตาม 	<p>อำนาจและสิทธิของวุฒิสภา</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นที่จัดการเปิดสมัยประชุมรัฐสภาโดยมีสมเด็จพระจักรพรรดิเสด็จเข้าชม ๒. มีสิทธิในการรวมพิจารณาร่างกฎหมาย แต่ไม่มีสิทธิอนุมัติออกกฎหมาย ๓. มีสิทธิในการแก้ไขร่างกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร แล้วส่งกลับคืนสภาผู้แทนเพื่อพิจารณาใหม่ แต่หากสภาผู้แทนไม่เห็นด้วย ร่างที่ถูกแก้ไขนั้นไม่สามารถตราเป็นกฎหมายได้ ต้องให้สิทธิสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างกฎหมายฉบับเดิมใหม่อีกครั้ง หากได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนด้วยเสียง ๒ ใน ๓ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่างกฎหมายนั้นจะถูกตราเป็นกฎหมาย ๔. มีสิทธิในการร่วมพิจารณางบประมาณ แต่ไม่มีสิทธิในการอนุมัติงบประมาณ
<p>สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่นั่งในสภาแบ่งออกตามพรรคการเมืองได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พรรคเสรีประชาธิปไตยหรือ พรรค LDP จำนวน ๒๖๑ คน ๒. พรรคประชาธิปไตยแห่งรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙๖ คน 	<p>สัดส่วนของวุฒิสมาชิก ที่นั่งในสภาแบ่งออกตามพรรคการเมืองได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พรรคเสรีประชาธิปไตยหรือ พรรค LDP จำนวน ๑๑๙ คน ๒. พรรคโคเม จำนวน ๒๗ คน ๓. พรรคประชาธิปไตยแห่งรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๙ คน
<ol style="list-style-type: none"> ๓. พรรคโคเม จำนวน ๓๒ คน ๔. พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นหรือ เคียวซังโต จำนวน ๑๐ คน ๕. พรรคพื้นฟูญี่ปุ่น จำนวน ๑๑ คน ๖. พรรคประชาธิปไตยประชาชนหรือ โคคุมิน จำนวน ๓ คน ๗. พรรคสังคมนิยมจำนวน ๑ คน ๘. พรรคอิสระหรือ มุโซไซะคุ จำนวน ๑๐ คน (ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔) 	<ol style="list-style-type: none"> ๔. พรรคพื้นฟูญี่ปุ่น จำนวน ๒๑ คน ๕. พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นหรือ เคียวซังโต จำนวน ๑๑ คน ๖. พรรคสังคมนิยมจำนวน ๑ คน ๗. พรรคประชาธิปไตยประชาชนหรือ โคคุมิน จำนวน ๑๐ คน ๘. พรรคระวะ จำนวน ๕ คน ๙. พรรคปกป้องประชาชนจากเอ็น เอ็ช เค จำนวน ๑ คน ๑๐. พรรคซังเซ จำนวน ๑ คน ๑๑. พรรคอิสระ จำนวน ๑๒ คน (ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

<p>สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) 衆議院 ชุกิอิน</p>	<p>วุฒิสภา (สภาสูง) 參議院 ชังกิอิน</p>
<p>โครงสร้างสภาผู้แทนราษฎร</p> <ol style="list-style-type: none">๑. ประธานสภาผู้แทนราษฎร๒. รองประธานสภาผู้แทนราษฎร๓. คณะกรรมาธิการสามัญ จำนวน ๑๗ คณะ<ul style="list-style-type: none">● คณะกรรมาธิการคณะรัฐมนตรี● คณะกรรมาธิการมหาดไทย● คณะกรรมาธิการกฎหมาย● คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ● คณะกรรมาธิการการเงินและการคลัง● คณะกรรมาธิการการศึกษาและวิทยาศาสตร์● คณะกรรมาธิการแรงงานและสวัสดิการสังคม● คณะกรรมาธิการการเกษตร การป่าไม้ อุตสาหกรรม และประมง● คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม● คณะกรรมาธิการคมนาคม● คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม● คณะกรรมาธิการความมั่นคง● คณะกรรมาธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ● คณะกรรมาธิการงบประมาณ● คณะกรรมาธิการตรวจสอบเงินตราและการบริหารราชการแผ่นดิน● คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร● คณะกรรมาธิการทัณฑ์บนและการลงโทษ๔. คณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๙ คณะ<ul style="list-style-type: none">● คณะกรรมาธิการวิสามัญป้องกันภัย● คณะกรรมาธิการเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมาย เลือกลงหรือจัดตั้งจรรยาบรรณทางการเมือง● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหา ดินแดนทางภาคเหนือและหมู่เกาะโอกินาวา● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหาการ ลักพาตัวในเกาหลีเหนือ● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับการ คุ่มครองผู้บริโภค● คณะกรรมาธิการวิสามัญส่งเสริม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	<p>โครงสร้างวุฒิสภา</p> <ol style="list-style-type: none">๑. ประธานวุฒิสภา๒. รองประธานวุฒิสภา๓. คณะกรรมาธิการสามัญ จำนวน ๑๗ คณะ<ul style="list-style-type: none">● คณะกรรมาธิการคณะรัฐมนตรี● คณะกรรมาธิการมหาดไทย● คณะกรรมาธิการกฎหมาย● คณะกรรมาธิการทางการทูตและการป้องกัน ประเทศ● คณะกรรมาธิการการเงินและการคลัง● คณะกรรมาธิการตรวจสอบเงินตราแผ่นดิน● คณะกรรมาธิการการศึกษาและวิทยาศาสตร์● คณะกรรมาธิการแรงงานและสวัสดิการสังคม● คณะกรรมาธิการการเกษตร การป่าไม้ อุตสาหกรรม และประมง● คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม● คณะกรรมาธิการคมนาคม● คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม● คณะกรรมาธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ● คณะกรรมาธิการงบประมาณ● คณะกรรมาธิการตรวจสอบการบริหารราชการ แผ่นดิน● คณะกรรมาธิการกิจการวุฒิสภา● คณะกรรมาธิการทัณฑ์บนและการลงโทษ๕. คณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๗ คณะ<ul style="list-style-type: none">● คณะกรรมาธิการวิสามัญป้องกันภัย● คณะกรรมาธิการวิสามัญความร่วมมือเพื่อการ พัฒนา (ODA) ในหมู่เกาะโอกินาวา● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับการแก้ไข กฎหมายเลือกลงหรือจัดตั้งจรรยาบรรณ ทางการเมือง● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหาการ ลักพาตัวในเกาหลีเหนือ● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อ ท้องถิ่น

<p>สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) 衆議院 ชุกอิน</p>	<p>วุฒิสภา (สภาสูง) 參議院 ชังกอิน</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมาธิการวิสามัญพื้นฟูพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในเขตญี่ปุ่นตะวันออก ● คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาปัญหาจากพลังงานปรมาณู ● คณะกรรมาธิการวิสามัญส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น <p>๔. คณะกรรมาธิการพิจารณารัฐธรรมนูญ</p> <p>๕. คณะกรรมาธิการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมือง</p> <p>๑๐. คณะกรรมาธิการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะกรรมาธิการวิสามัญเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ● คณะกรรมาธิการวิสามัญพื้นฟูพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในเขตญี่ปุ่นตะวันออก
<p>สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๑. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ เป็นหน่วยงานที่คอยช่วยเหลือกิจการและดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๒. โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๒. รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มงานเลขานุการ ● สำนักการประชุม ● สำนักกรรมการ ● สำนักกรรมการประชุม ● สำนักกิจการตำรวจสภา ● สำนักบริหารงานกลาง ● สำนักควบคุมดูแลอาคารและสถานที่ ● สำนักการต่างประเทศ ● พิพิธภัณฑสถาน ● สำนักเลขานุการคณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ ● สำนักเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ <p>๓. ผู้อำนวยการสำนักวิจัย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สำนักวิจัย 	<p>สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา</p> <p>๑. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ เป็นหน่วยงานที่คอยช่วยเหลือกิจการและดำเนินงานของวุฒิสภา</p> <p>๒. โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา</p> <p>๑. เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>๒. รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มงานเลขานุการ ● สำนักการประชุม ● สำนักกรรมการ ● สำนักกรรมการประชุม ● สำนักกิจการตำรวจสภา ● สำนักบริหารงานกลาง ● สำนักควบคุมดูแลอาคารและสถานที่ ● สำนักการต่างประเทศ ● สำนักนโยบายและแผน ● สำนักวิจัยและเอกสารประกอบการพิจารณา ● สำนักเลขานุการคณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ ● สำนักเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ
<p>เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายโนริฮารุ โอคาคะ (ตั้งแต่ ๒๖ มิ.ย. ๒๕๖๒)</p>	<p>เลขาธิการวุฒิสภา นายทาคาชิ โอคามูระ (ตั้งแต่ ๙ ธ.ค. ๒๕๖๔)</p>

<p>สภาผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) 衆議院 ชุกอิน</p>	<p>วุฒิสภา (สภาสูง) 參議院 ชังกิน</p>
<p>สำนักงานนิติบัญญัติสภาผู้แทนราษฎร (ขึ้นตรงกับประธานสภาผู้แทนราษฎร)</p> <p>- อำนาจหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมาย ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ยกร่างกฎหมายตามคำริของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒. ยกร่างแก้ไขร่างกฎหมาย ๓. ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการตรากฎหมายตามคำสั่งของคณะกรรมการ ๔. สำรองเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบของกฎหมายที่ตราขึ้นโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๖๔ มีกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๒๘๒ ฉบับ) ๕. จัดเก็บและบริหารจัดการเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการตรากฎหมาย <p>- เจ้าหน้าที่ จำนวน ๘๖ คน</p> <p>- ผู้บริหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้อำนวยการสำนักงาน ● รองผู้อำนวยการสำนักงาน <p>- หน่วยงานในสังกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ สำนักนโยบายและแผน <ul style="list-style-type: none"> ■ ฝ่ายจัดทำแผน ■ ฝ่ายกฎหมายหลัก ■ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ■ ฝ่ายวิจัย ❖ สำนักกฎหมาย ๑ ❖ สำนักกฎหมาย ๒ ❖ สำนักกฎหมาย ๓ ❖ สำนักกฎหมาย ๔ ❖ สำนักกฎหมาย ๕ ❖ สำนักศึกษาวิจัยและบริหารงานกฎหมาย 	<p>สำนักงานนิติบัญญัติวุฒิสภา (ขึ้นตรงกับประธานวุฒิสภา)</p> <p>- อำนาจหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมายของสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกวุฒิสภาในการยกร่างและตรวจสอบ ๒. สนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกวุฒิสภาในการจัดทำร่างแก้ไขกฎหมาย ๓. ดำเนินศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการตรากฎหมายหรือกฎหมายที่มีปัญหา (ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๖๔ มีกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ๓๑๖ ฉบับ) <p>- เจ้าหน้าที่ จำนวน ๗๕ คน</p> <p>- ผู้บริหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้อำนวยการสำนักงาน ● รองผู้อำนวยการสำนักงาน <p>- หน่วยงานในสังกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ฝ่ายบริหารงานกลาง ■ ฝ่ายวิจัย ❖ สำนักกฎหมาย ๑ ❖ สำนักกฎหมาย ๒ ❖ สำนักกฎหมาย ๓ ❖ สำนักกฎหมาย ๔ ❖ สำนักกฎหมาย ๕ ❖ สำนักบริหารงานกฎหมาย

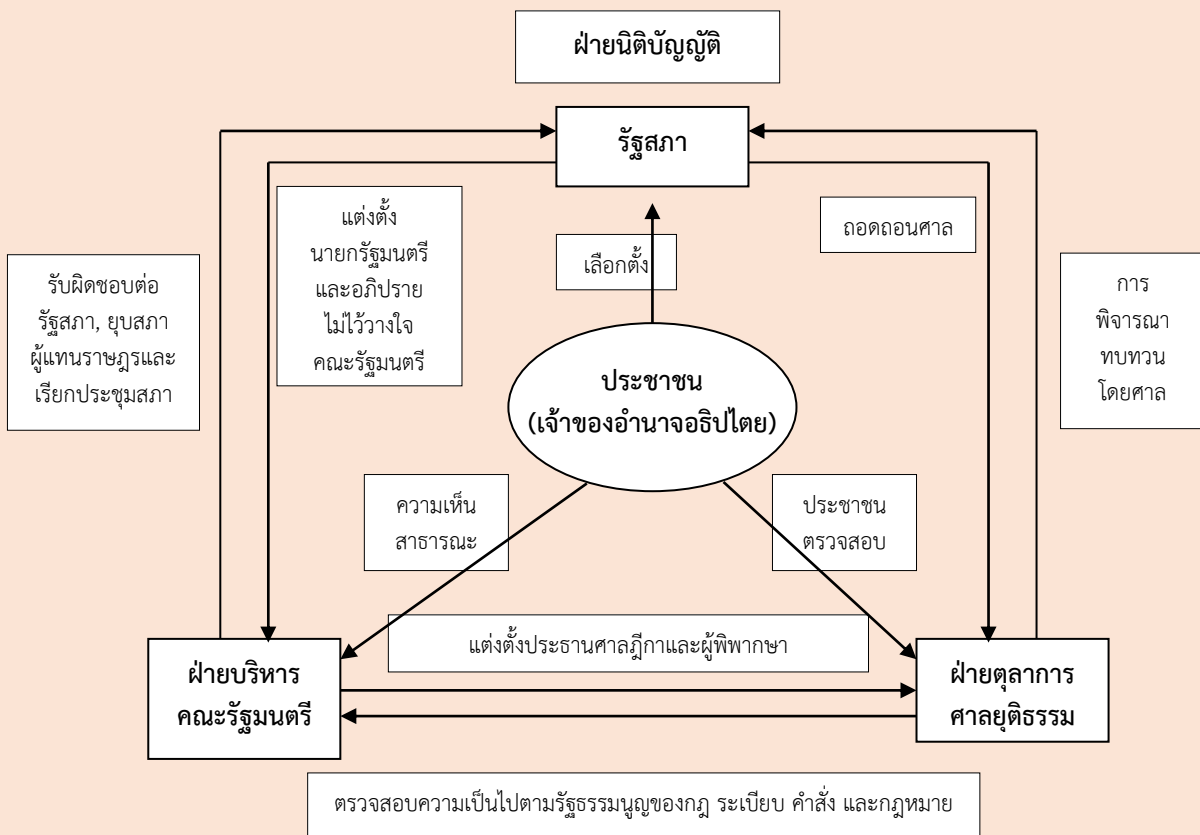
รัฐสภาไทยแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น

รูปแบบตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นประกาศใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) การประชุมสภาครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคมของปีเดียวกัน การประชุมครั้งนั้นถือว่าเป็นกำเนิดของรัฐสภาแทนสภาอิมพีเรียลที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเมจิในปี ค.ศ. ๑๘๙๐ (พ.ศ. ๒๔๓๓) และใช้ต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า ๕๖ ปี

การแบ่งแยกอำนาจ

ในรัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่นได้มีการแบ่งแยกอำนาจหลักให้เป็นอิสระจากกัน ๓ ส่วน ได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลยุติธรรม ซึ่งแต่ละส่วนจะควบคุมซึ่งกันและกันตามระบบตรวจสอบและถ่วงดุล อันเป็นการป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบและเป็นเครื่องรับประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

สถานะของรัฐสภา

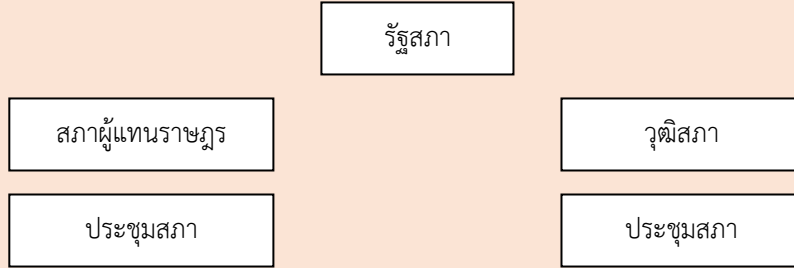
ตามมาตรา ๔๑ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น ระบุว่า “รัฐสภาคือองคาพยพสูงสุดแห่งอำนาจรัฐ และเป็นฝ่ายนิติบัญญัติเพียงหนึ่งเดียวของรัฐ”

ระบบคณะรัฐมนตรีในรัฐสภา

นายกรัฐมนตรีมาจากสมาชิกสภาที่ได้รับการแต่งตั้งตามมติของรัฐสภา คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อสภาในฐานะผู้ใช้อำนาจบริหาร หากสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจต้องมีการยุบสภา หรือคณะรัฐมนตรี ต้องลาออกทั้งคณะ ระบบดังกล่าวซึ่งคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารของรัฐบาลที่คงอยู่นั้นเรียกว่าเป็น “คณะรัฐมนตรีในระบบรัฐสภา” ซึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติ

โครงสร้างของรัฐสภา

รัฐสภาประกอบด้วย ๒ สภา อันได้แก่สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทั้ง ๒ สภาประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง ผู้ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งหมด ในแต่ละสภาก็จะมีการประชุมสภา และคณะกรรมการต่าง ๆ

- คณะกรรมการสามัญ
 - คณะกรรมการวิสามัญ
 - คณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ
 - คณะกรรมการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมือง
 - คณะกรรมการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ
- คณะกรรมการสามัญ
 - คณะกรรมการวิสามัญ
 - คณะกรรมการศึกษาวิจัย
 - คณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ
 - คณะกรรมการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมือง
 - คณะกรรมการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ
- คณะกรรมการยื่นฟ้องผู้พิพากษา
 - ศาล ถอดถอน ผู้พิพากษา
 - หอสมุดรัฐสภา

เปรียบเทียบสมาชิกภาพของทั้ง ๒ สภา

สภาผู้แทนราษฎร ๔๖๕ ที่นั่ง	จำนวนสมาชิก	วุฒิสภา ๒๔๘ ที่นั่ง
๔ ปี (สิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อยุบสภา ผู้แทนราษฎร)	วาระ	๖ ปี (มีการเลือกตั้งกึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกในทุก ๓ ปี)
พลเมืองอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์หรือ มากกว่า	สิทธิในการออกเสียง เลือกตั้ง	พลเมืองอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์หรือ มากกว่า
พลเมืองอายุ ๒๕ ปีบริบูรณ์หรือ มากกว่า	สิทธิในการดำรง ตำแหน่ง	พลเมืองอายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์หรือ มากกว่า
แบบแบ่งเขต ๒๘๙ ที่นั่ง แบบบัญชีรายชื่อ ๑๗๖ ที่นั่ง	เขตเลือกตั้ง	แบบแบ่งเขต ๑๔๘ ที่นั่ง แบบบัญชีรายชื่อ ๑๐๐ ที่นั่ง
มี	ยุบสภา	ไม่มี

อำนาจของรัฐสภา

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาใช้อำนาจร่วมกันโดยการผ่านร่างกฎหมายและมาตราต่าง ๆ ที่ออกโดยสภาทั้งสอง
อำนาจของรัฐสภาได้แก่

๑. ตรากฎหมาย
๒. ตัดสินใจเรื่องงบประมาณและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการคลังของประเทศ
๓. ตัดสินใจในการอนุมัติข้อสรุปของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
๔. แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและ
๕. ริเริ่มในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภามีความเห็นขัดแย้งกัน ในการผ่านร่างกฎหมายหรือมาตรการอื่นใด
รัฐธรรมนูญให้ถือเอามติของสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนภายใต้เงื่อนไขเฉพาะ

อำนาจของแต่ละสภา

แต่ละสภาใช้อำนาจอย่างเป็นอิสระต่อกัน ดังนี้

(๑) อำนาจในการบริหารตนเอง

- เลือกตั้งประธานและรองประธานสภา, ประธานคณะกรรมการธิการสามัญ
- ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเมื่อมีเหตุจำเป็น
- กำหนดระเบียบข้อบังคับการประชุมและระเบียบภายในสำนักงาน

(๒) สิทธิในการสืบสวน สอบสวน กิจกรรมของรัฐบาล

(๓) สิทธิในการรับ และลงมติในข้อร้องเรียนต่าง ๆ รวมทั้ง

อำนาจเฉพาะแต่ละสภา

(๑) สิทธิในการลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) อำนาจในการเรียกประชุมในวาระฉุกเฉินของวุฒิสภา

สถานะของสมาชิกรัฐสภาไดเอทแห่งชาติ

สมาชิกรัฐสภาไดเอทแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยแท้จริง และ
สมาชิกสภามีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลในฐานะที่เป็นตัวแทนของปวงชน สมาชิกสภาจึงได้รับเอกสิทธิ์
คุ้มครองเป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ยกเว้นบางกรณีตามที่กฎหมายกำหนด สมาชิกสภาจะ
ไม่สามารถถูกจับกุมได้เมื่ออยู่ในสมัยประชุม และไม่ต้องรับผิดชอบคำพูด การหารือ การลงมติภายในสภาของตน

การเรียกประชุม และสมัยประชุม

สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสินใจในการเรียกประชุมสภา และต่อเมื่อได้ตราเป็นพระราชกำหนด
ในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระจักรพรรดิแล้ว

ชนิด	การเรียกประชุม	ระยะเวลาของสมัยประชุม
สมัยสามัญ	ปีละ ๑ ครั้ง เริ่มในเดือนมกราคม	๑๕๐ วัน (ขยายเวลาได้ ๑ ครั้ง)
สมัยวิสามัญ	(๑) เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็น (๒) เมื่อสมาชิกของทั้ง ๒ สภาไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ร้องขอ (๓) หลังจากมีการเลือกตั้งทั่วไปเนื่องจากการ สิ้นอายุของวาระการทำหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือหลังการ เลือกตั้งตามวาระของวุฒิสภา	ตัดสินใจโดยการตกลงกันของทั้ง ๒ สภา (ขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง)
สมัยพิเศษ	หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อมีการยุบสภา ผู้แทนราษฎร	

วุฒิสภา

ชนิด	การเรียกประชุม	ระยะเวลาของสมัยประชุม
สมัยสามัญ	ปีละ ๑ ครั้ง เริ่มในเดือนมกราคม (เพื่อพิจารณาร่างกฎหมายสำคัญ เช่น ร่าง กฎหมายงบประมาณหรือร่างกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับงบประมาณ)	๑๕๐ วัน (ขยายเวลาได้ ๑ ครั้ง)
สมัยวิสามัญ	(๑) เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็น (๒) เมื่อสมาชิกของทั้ง ๒ สภาไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ร้องขอ (เพื่อพิจารณาเรื่องจำเป็นที่ต้องดำเนินการ) (๓) หลังจากมีการเลือกตั้งทั่วไปเนื่องจาก การสิ้นอายุของวาระการทำหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือหลังการ เลือกตั้งตามวาระของวุฒิสภา (เพื่อประชุมแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และ องค์ประกอบสภา ภายหลังจากเลือกตั้งสภา ผู้แทนราษฎร)	มีมติร่วมกันทั้ง ๒ สภา - สามารถเรียกประชุมได้เมื่อใดก็ได้ ได้ตามข้อ (๑) และ (๒) - ส่วน (๓) ภายใน ๓๐ วัน นับ จากวันเริ่มวาระ (ขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง)
สมัยพิเศษ	หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อมีการยุบสภา ผู้แทนราษฎร (เพื่อประชุมแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และ องค์ประกอบสภา)	มีมติร่วมกันทั้ง ๒ สภา ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่การเลือกตั้ง สิ้นสุดลง (ขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง)

รัฐพิธีเปิดสมัยประชุมสภา

รัฐพิธีเปิดสมัยประชุมสภาจัดขึ้นในเวลาเริ่มต้นของสมัยประชุม โดยสมเด็จพระจักรพรรดิจะเสด็จพระราชดำเนินมา สมาชิกของทั้ง ๒ สภา รวมถึงตัวกันที่ห้องประชุมวุฒิสภา จากนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎรกล่าวสุนทรพจน์ในนามของสภาทั้ง ๒ จากนั้นสมเด็จพระจักรพรรดิมีพระราชดำรัสตอบ

การประชุมเต็มสภา

หลักการพื้นฐานว่าด้วยการประชุมเต็มสภา

การประชุมเต็มสภา คือ การประชุมที่มีสมาชิกสภาทั้งหมดเป็นองค์ประชุม เพื่อร่วมกันพิจารณาและหาข้อยุติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยหลักการการประชุมเต็มสภานั้นเปิดให้สาธารณชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ และ ๑ ใน ๓ ของสมาชิกสภาหรือมากกว่านั้น จะต้องเข้าร่วมเพื่อให้ครบองค์ประชุม เรื่องต่างๆ ที่เข้าสู่ที่ประชุมจะได้รับการตัดสินใจข้อยุติ โดยยึดหลักเสียงข้างมากของจำนวนผู้ที่เข้าร่วมประชุมยกเว้นในบางกรณี

เมื่อสภาโตเอทเข้าสู่สมัยประชุม โดยปกติสภาผู้แทนราษฎรจะจัดประชุมเต็มสภา ในวันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา และวุฒิสภาจะเปิดประชุมเต็มสภาในวันจันทร์ วันพุธ และ วันศุกร์ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๐.๐๐ นาฬิกา

วาระการประชุมของที่ประชุมเต็มสภา

วาระการประชุมของที่ประชุมเต็มสภาจะได้รับการกำหนดตามระเบียบวาระการประชุมประจำวัน ซึ่งจะระบุวัน และเวลาในการประชุม รวมทั้งเนื้อหาสาระสำหรับการอภิปรายในที่ประชุม

๑. การจัดระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

- การเลือกตั้งประธานและรองประธานการประชุม

การเลือกตั้งประธานและรองประธานการประชุมจะใช้วิธีลงคะแนนเลือกตั้งแบบลับ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเขียนชื่อผู้สมัครที่พวกเขาต้องการลงคะแนนให้ในใบลงคะแนนและส่งใบลงคะแนндังกล่าวพร้อมกับป้ายชื่อไม้ที่วางอยู่ตรงตำแหน่งที่นั่งของตนเอง

- การกำหนดที่นั่ง
- การกำหนดและการขยายระยะเวลาในการดำเนินการประชุม
- การสรรหาสมาชิกคณะกรรมการสามัญประจำสภา และการเลือกตั้งประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภา
- การสรรหาสมาชิกคณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ
- การสรรหาสมาชิกคณะกรรมการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมือง
- การจัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญ

๒. การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี

การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีจะใช้วิธีลงคะแนนเสียงแบบเปิดเผยในแต่ละสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเขียนชื่อผู้สมัครที่พวกเขาต้องการลงคะแนนให้และชื่อของตนเองในใบลงคะแนน

๓. สุนทรพจน์ของรัฐมนตรี และการถาม - ตอบในที่ประชุม

ทันทีที่สมาชิกรัฐสภาสภาแห่งชาติญี่ปุ่นได้รับหนังสือเชิญประชุม การประชุมสภาเต็มคณะจะถูกจัดขึ้น ในแต่ละสภา และทั้งสองสภามีหน้าที่จัดการประชุม จากนั้นจึงจัดให้มีการเปิดการประชุม ซึ่งรัฐมนตรีจะต้องกล่าวสุนทรพจน์ในที่ประชุมเต็มสภา

ในการประชุมสมัยสามัญ นายกรัฐมนตรีจะกล่าวสุนทรพจน์ว่าด้วยนโยบายพื้นฐานทั่วไป และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจ และการเงินก็จะกล่าวสุนทรพจน์ด้วยเช่นกัน ในการประชุมสมัยวิสามัญ โดยปกตินายกรัฐมนตรีจะแถลงนโยบายรัฐบาล หากจำเป็น รัฐมนตรีรายอื่น ๆ อาจจะทำคำปราศรัยด้วยเช่นกัน หลังจากนั้น ที่ประชุมจะเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาตั้งกระทู้ถามต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีรายอื่น ๆ ในนามพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่

๔. การชี้แจงร่างพระราชบัญญัติและการตั้งกระทู้ถามตอบ

เมื่อคณะกรรมการการปกครองและการบริหารจัดการลงความเห็น ว่า ร่างกฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งฉบับใดมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเข้าสู่การพิจารณา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมาย หรือร่างพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ หากร่างกฎหมาย หรือร่างพระราชบัญญัติผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐมนตรี โดยร่างกฎหมาย หรือร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจะต้องอธิบายชี้แจงจุดประสงค์ของร่างฉบับนั้น ๆ

๕. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติ (ร่างกฎหมาย ร่างงบประมาณ และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และอื่น ๆ) ที่คณะกรรมการได้พิจารณาทบทวนแล้วเสร็จจะถูกนำเข้าสู่ที่ประชุมเต็มสภา ในที่ประชุมเต็มสภาประธานคณะกรรมการที่พิจารณาร่างฉบับดังกล่าว จะส่งรายงานกระบวนการพิจารณา และผลการพิจารณาของคณะกรรมการภายหลังการแถลงชี้แจงตามระเบียบวาระการประชุม จากนั้นที่ประชุมจึงเปิดให้มีการตั้งคำถาม การอภิปราย และการลงมติ

สำหรับการลงมตินั้นมีอยู่ ๓ วิธี คือ ๑. การลงมติปากเปล่า (การถามออกเสียงว่ามีใครคัดค้านหรือไม่) ๒. การลงมติโดยการลุกขึ้นยืน (การร้องขอให้ผู้ลงมติดำเนินขึ้นจากที่นั่งหากเห็นพ้องกับร่างฉบับดังกล่าว) ๓. การลงคะแนนแบบเปิด (การลงมติที่ผู้ลงมติต้องเขียนชื่อของตนเองในใบลงคะแนน) แต่ในกรณีของวุฒิสภา โดยปกติแล้ว วุฒิสมาชิกจะร่วมกันลงมติโดยการกดปุ่มลงมติ

ทั้งนี้ การลงมติแบบเปิดจะใช้ในกรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ และร่างกฎหมายสำคัญอื่น ๆ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะลงมติโดยการเลือกป้ายชื่อไม้หนึ่งในสองแผ่นซึ่งวางอยู่ที่ ที่นั่งของตน ป้ายชื่อไม้สีขาวแสดงให้เห็นว่าผู้ลงมติเห็นชอบ และในทางกลับกัน ป้ายชื่อไม้สีเขียวสื่อให้เห็นว่าผู้ลงมติดคัดค้าน

ประเภทของคณะกรรมการธิการ

คณะกรรมการธิการแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑. คณะกรรมการธิการสามัญประจำสภา ซึ่งเป็นคณะกรรมการถาวร ๒. คณะกรรมการวิสามัญ ได้รับการจัดตั้งขึ้นจากการลงมติของสภา หากสภาพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นพิเศษ สมาชิกสภาแห่งชาติผู้ป็นทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกประจำคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาอย่างน้อย ๑ คณะ ในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่งของตน

จำนวนสมาชิกคณะกรรมการธิการสามัญ (ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๕)

สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา มีคณะกรรมการธิการสามัญประจำแต่ละสภา จำนวน ๑๗ คณะ

สภาผู้แทนราษฎร		วุฒิสภา	
ชื่อคณะกรรมการธิการ	จำนวนสมาชิก	ชื่อคณะกรรมการธิการ	จำนวนสมาชิก
คณะกรรมการธิการคณะรัฐมนตรี	๔๐	คณะกรรมการธิการคณะรัฐมนตรี	๒๑
คณะกรรมการธิการมหาดไทย	๔๐	คณะกรรมการธิการมหาดไทย	๒๕
คณะกรรมการธิการกฎหมาย	๓๕	คณะกรรมการธิการกฎหมาย	๒๑
คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ	๓๐	คณะกรรมการธิการทางการทูตและการป้องกันประเทศ	๒๑
คณะกรรมการธิการการเงินและการคลัง	๔๐	คณะกรรมการธิการการเงินและการคลัง	๒๕
คณะกรรมการธิการการศึกษาและวิทยาศาสตร์	๔๐	คณะกรรมการธิการการศึกษาและวิทยาศาสตร์	๒๐
คณะกรรมการธิการแรงงานและสวัสดิการสังคม	๔๕	คณะกรรมการธิการแรงงานและสวัสดิการสังคม	๒๕
คณะกรรมการธิการการเกษตร ป่าไม้ และประมง	๔๐	คณะกรรมการธิการการเกษตร การป่าไม้ อุตสาหกรรม และประมง	๒๑
คณะกรรมการธิการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม	๔๐	คณะกรรมการธิการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม	๒๑
คณะกรรมการธิการคมนาคม	๔๕	คณะกรรมการธิการคมนาคม	๒๕
คณะกรรมการธิการสิ่งแวดล้อม	๓๐	คณะกรรมการธิการสิ่งแวดล้อม	๒๐
คณะกรรมการธิการความมั่นคง	๓๐	คณะกรรมการธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ	๒๐
คณะกรรมการธิการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ	๓๐	คณะกรรมการธิการงบประมาณ	๔๕
คณะกรรมการธิการงบประมาณ	๕๐	คณะกรรมการธิการตรวจสอบเงินตราแผ่นดิน	๓๐
คณะกรรมการธิการตรวจสอบเงินตรา	๔๐	คณะกรรมการธิการตรวจสอบการ	๓๕

สภาผู้แทนราษฎร		วุฒิสภา	
ชื่อคณะกรรมการ	จำนวนสมาชิก	ชื่อคณะกรรมการ	จำนวนสมาชิก
และการบริหารราชการแผ่นดิน		บริหารราชการแผ่นดิน	
คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร	๒๕	คณะกรรมการกิจการวุฒิสภา	๒๕
คณะกรรมการพัฒนาและกลังโทษ	๒๐	คณะกรรมการพัฒนาและกลังโทษ	๑๐

คณะกรรมการวิสามัญ

สภาจะลงมติเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการวิสามัญ เมื่อต้องการจะจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าว

สภาผู้แทนราษฎร		วุฒิสภา	
ชื่อคณะกรรมการ	จำนวนสมาชิก	ชื่อคณะกรรมการ	จำนวนสมาชิก
คณะกรรมการวิสามัญป้องกันสาธารณภัย	๔๐	คณะกรรมการวิสามัญป้องกันสาธารณภัย	๒๐
คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งหรือจัดตั้งจรรยาบรรณทางการเมือง	๔๐	คณะกรรมการวิสามัญความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (ODA) ในหมู่เกาะโอกินาวา	๓๕
คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหาดินแดนทางภาคเหนือและหมู่เกาะโอกินาวา	๒๕	คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งหรือจัดตั้งจรรยาบรรณทางการเมือง	๓๕
คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหาการลักพาตัวในเกาหลีเหนือ	๒๕	คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับปัญหาการลักพาตัวในเกาหลีเหนือ	๒๐
คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค	๓๕	คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อท้องถิ่น	๒๐
คณะกรรมการวิสามัญส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม	๓๕	คณะกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค	๒๐
คณะกรรมการวิสามัญฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในเขตญี่ปุ่นตะวันออก	๔๕	คณะกรรมการวิสามัญฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในเขตญี่ปุ่นตะวันออก	๓๕
คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาจากพลังงานปรมาณู	๔๐		
คณะกรรมการวิสามัญส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น	๔๐		

สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการชุดนี้ จะกำหนดวันและเวลาการประชุมสภาเต็มสภา ระเบียบวาระการประชุม ผู้อภิปรายและการจัดสรรเวลาในการอภิปราย รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในสภา นอกจากนี้ คณะกรรมการชุดนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสภาแห่งชาติ และกฎข้อบังคับของสภา อนึ่ง อาจขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ จากประธานสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการงบประมาณประจำสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจในการตรวจสอบงบประมาณในส่วนรายได้ และรายจ่ายประชาชาติ แต่สมาชิกของคณะกรรมการฯ จะตั้งคำถามต่อรัฐบาลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ อาทิ ประเด็นที่เกี่ยวกับประชากร คณะกรรมการฯ จะพิจารณางบประมาณแห่งชาติ ด้วยการบรรยายสรุปเกี่ยวกับร่างงบประมาณที่ให้นำขึ้นเสนอ พร้อมทั้งการตั้งคำถามพื้นฐาน คำถามทั่วไป การรับฟังความเห็น การประชุมคณะอนุกรรมการ และการปิดประเด็นคำถาม หลังจากการพิจารณาตามลำดับขั้นตอนต่างๆ เสร็จสิ้น สมาชิกคณะกรรมการฯ จะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างงบประมาณ

คณะกรรมการนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ

คณะกรรมการว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งชาติมีหน้าที่พิจารณาหรือเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลพื้นฐาน โดยปกติ คณะกรรมการว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งชาติของทั้งสองสภาภายใต้ชื่อคณะกรรมการเดียวกันนี้ จะเข้าร่วมประชุมพร้อมกัน และทำหน้าที่เสมือนเวทีอภิปรายระหว่างนายกรัฐมนตรีและผู้นำพรรคฝ่ายค้าน เพื่อถกเถียงเกี่ยวกับนโยบายพื้นฐานแห่งชาติและหัวข้ออื่นๆ ที่สำคัญ

คณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการพิจารณารัฐธรรมนูญตั้งขึ้นเพื่อควบคุมดูแลคณะกรรมการ และงานวิจัยที่ครอบคลุมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น และกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงาน และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐ คน ในขณะที่วุฒิสภา มีสมาชิกคณะกรรมการชุดนี้ จำนวน ๔๕ คน

คณะกรรมการพิจารณาและกำกับดูแลข้อมูลทางราชการ

คณะกรรมการชุดนี้ตั้งขึ้นในปี ๒๕๕๗ ตามข้อบังคับรัฐสภาไดเอท เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมในการพิจารณาสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการนั้นปฏิเสธการร้องขอให้ยื่นเอกสารลับเฉพาะตามที่คณะกรรมการร้องขอหรือตามที่ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประเมินความเหมาะสม การยกเลิก และการกำหนดให้เป็นข้อมูลลับเฉพาะเพื่อการตรวจสอบการใช้ระบบคุ้มครองข้อมูลลับเฉพาะในการบริหารราชการแผ่นดิน (หมายถึง ข้อมูล อาทิ ข้อมูลฝ่ายกลาโหม ข้อมูลทางการทูต หากมีการรั่วไหลจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น ข้อมูลเหล่านี้จึงจัดอยู่ประเภทข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บรักษาเป็นความลับ) ทั้งนี้ คณะกรรมการชุดนี้จัดตั้งขึ้นทั้งสองสภา โดยแต่ละสภามีสมาชิกจำนวน ๘ คน

คณะกรรมการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมือง

คณะกรรมการพิจารณาจรรยาบรรณทางการเมืองได้รับการจัดตั้งขึ้นในแต่ละสภา เพื่อทำหน้าที่บัญญัติจรรยาบรรณหรือหลักจริยธรรมทางการเมือง โดยมีสมาชิกจำนวน ๒๕ คน และในวุฒิสภามีสมาชิกจำนวน ๑๕ คน

วุฒิสภา

คณะกรรมการกิจการวุฒิสภา

คณะกรรมการชุดนี้ จะกำหนดวันและเวลาการประชุมสภาเต็มสภา ระเบียบวาระการประชุม ผู้อภิปรายและการจัดสรรเวลาในการอภิปราย รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในสภา นอกจากนี้

คณะกรรมการชุดนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายของสภาแห่งชาติ และกฎข้อบังคับของสภา อนึ่ง อาจขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ จากประธานวุฒิสภา

คณะกรรมการร่างงบประมาณประจำปีวุฒิสภา

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ในการพิจารณาร่างงบประมาณที่รัฐบาลเสนอมาอย่างรอบคอบ รวมทั้งนำประเด็นด้านการเมืองในการบริหารราชการแผ่นดินเข้าหารือด้วยเช่นกัน

คณะกรรมการตรวจสอบเงินตราแผ่นดิน

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่เกี่ยวกับความถูกต้องในการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ จากการที่วุฒิสภาให้ความสำคัญการตรวจสอบเงินตราแผ่นดิน วุฒิสภาจึงพิจารณาตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเร่งด่วน เพื่อนำผลการตรวจสอบไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำร่างงบประมาณประจำปีถัดไป

การพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

จะไม่มีกรณีการดำเนินการพิจารณาใด ๆ เกิดขึ้นในคณะกรรมการ เว้นเสียแต่มีสมาชิกจำนวนครึ่งหนึ่งในที่ประชุมพิจารณา การพิจารณาทั้งหมดจะได้รับการอนุมัติโดยคะแนนเสียงข้างมากจากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมอยู่ในขณะนั้น เจ้าหน้าที่ของสื่อและบุคคลอื่นๆ อาจเข้าฟังการประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุมแล้ว

กฎหมายต่างๆ สามารถเสนอได้โดยสมาชิกรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรี แต่มีเพียงคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ที่สามารถเสนองบประมาณประจำปีของรัฐหรือสนธิสัญญา สำหรับสมาชิกรัฐสภาที่จะเสนอร่างกฎหมายนั้น ร่างกฎหมายนั้น จะต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒๐ คนหรือมากกว่า (ในกรณีของวุฒิสภาต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากวุฒิสมาชิกจำนวน ๑๐ คนหรือมากกว่า) อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐ คนหรือมากกว่า (ในกรณีของวุฒิสภาต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากวุฒิสมาชิกจำนวน ๒๐ คน หรือมากกว่า)

ทันทีที่ร่างกฎหมายถูกเสนอมา ประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะส่งร่างดังกล่าวไปยังคณะกรรมการที่มีอำนาจครอบคลุมร่างกฎหมายนั้น ๆ ภายหลังจากการสรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมายนั้น จากสมาชิกที่เสนอร่างหรือจากรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นแล้ว กรรมการจะซักถามสมาชิกรัฐสภา ผู้ยื่นเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งรัฐมนตรีหรือข้าราชการในช่วงตอบกระทู้ถาม

หลังจากการซักถามเสร็จสิ้น พรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองจะแสดงจุดยืนในร่างกฎหมายระหว่างการอภิปราย และต่อจากนั้นจะมีการลงคะแนนเสียงรับรองร่างกฎหมาย ซึ่งการลงคะแนนเสียงในคณะกรรมการจะดำเนินการโดยการขอให้ผู้ที่เห็นชอบในร่างกฎหมายนั้นยืนขึ้น

การตรวจสอบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลโดยรัฐสภา

ในการตรากฎหมาย และตรวจสอบรัฐบาล แต่ละสภาจะดำเนินการตรวจสอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล การตรวจสอบดังกล่าวจะได้อำนาจดำเนินการโดยคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นในแต่ละสภา โดยก่อนการดำเนินการตรวจสอบ คณะกรรมการประจำจะตัดสินประเด็นต่าง ๆ ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบตามที่ได้รับจากที่ประชุมรัฐสภาและต้องได้รับอนุมัติจากประธานที่ประชุมสภา คณะกรรมการวิสามัญจะตรวจสอบประเด็นต่างๆ ที่ถูกส่งมา

การพิจารณาเมื่อไม่ได้อยู่ในสมัยประชุม

รัฐสภาสภาใดสภาหนึ่งจะไม่ดำเนินการประชุมหลังจากสิ้นสุดสมัยประชุม อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการวิสามัญ และวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้ต่อไป ถึงแม้ว่าสภาผู้แทนราษฎรจะไม่อยู่ในสมัยประชุมเพื่อพิจารณา ด้วยการอนุมัติจากสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการต่าง ๆ สามารถทำการตรวจสอบและอภิปรายได้ สามารถดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การจัดการประชุมและจัดส่งกรรมการเพื่อดำเนินการศึกษาค้นหาประเด็นต่างๆ

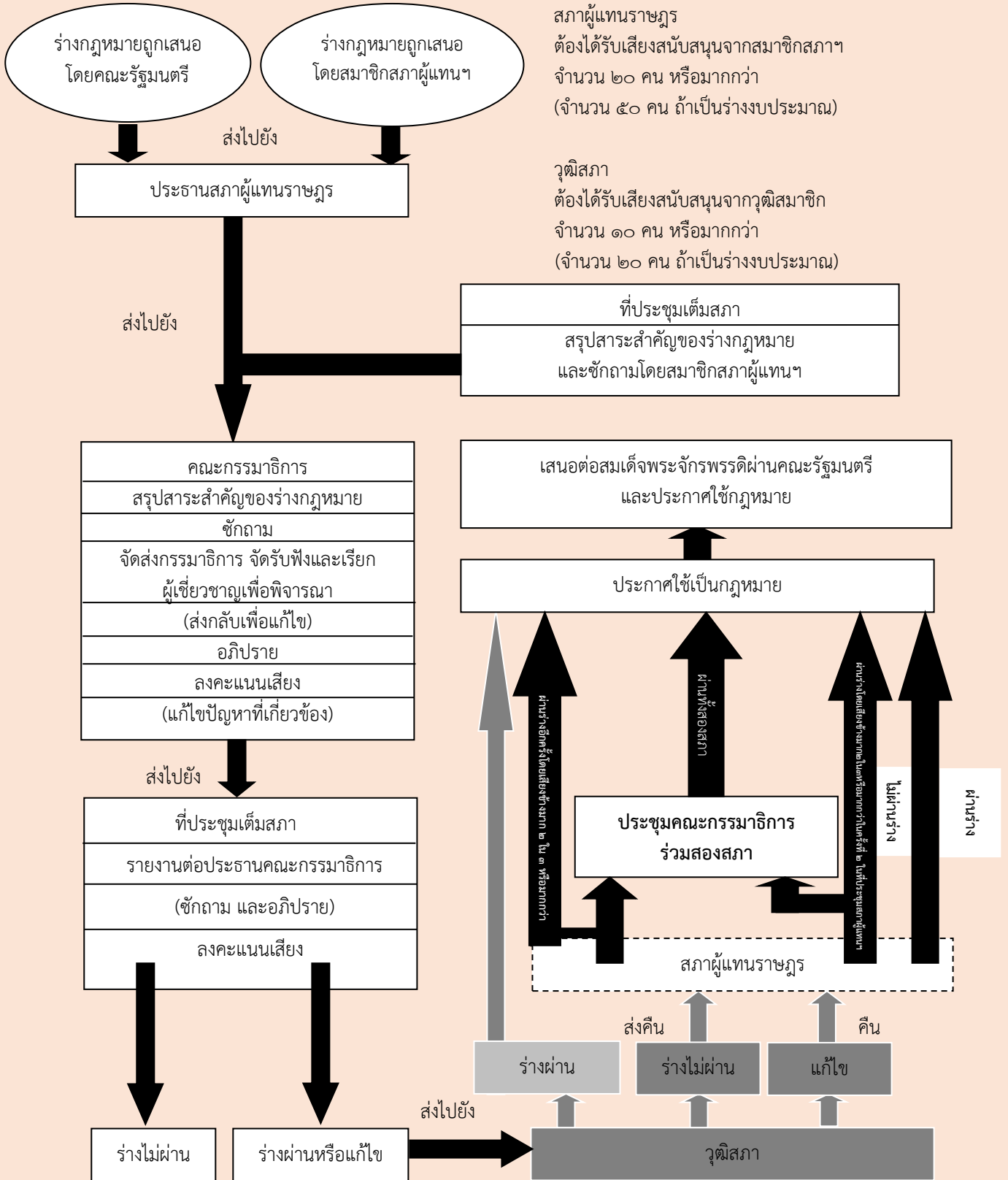
แผนผังกระบวนการตรากฎหมาย

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างกฎหมายเป็นครั้งแรก

สภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร
ต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกสภาฯ
จำนวน ๒๐ คน หรือมากกว่า
(จำนวน ๕๐ คน ถ้าเป็นร่างงบประมาณ)

วุฒิสภา
ต้องได้รับเสียงสนับสนุนจากวุฒิสมาชิก
จำนวน ๑๐ คน หรือมากกว่า
(จำนวน ๒๐ คน ถ้าเป็นร่างงบประมาณ)

เว็บไซต์อ้างอิง

ข้อมูลภาษาญี่ปุ่น

- 参議院事務. (nd). 「委員会」. <https://www.sangiin.go.jp/japanese/aramashi/iinkai.html>
(観覧日 : 2022年8月23日)
- 参議院事務. (nd). 「参議院 見学ガイド」. <https://www.sangiin.go.jp/japanese/taiken/bochou/pdf/japanese/202207-all.pdf> (観覧日 : 2022年8月23日)
- 参議院. (nd). 「参議院法制局の紹介」. <https://houseikyoku.sangiin.go.jp/introduction/index.htm> (観覧日 : 2022年8月25日)
- 参議院事務. (nd). 「国会の基礎知識」. https://www.sangiin.go.jp/japanese/aramashi/jimu_sosikizu.html (観覧日 : 2022年8月25日)
- 衆議院事務. (nd). 「各常任委員会の名称、委員数、所管事項」. https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_iinkai.nsf/html/iinkai/iinkai_jounin.htm (観覧日 : 2022年8月23日)
- 衆議院事務. (nd). 「事務局」. https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/kokkai/jimukyoku.htm (観覧日 : 2022年8月23日)
- 衆議院事務. (2022). 「国会で働く。」. [https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/saiyo/images/R4saiyopanhu.pdf/\\$File/R4saiyopanhu.pdf](https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/saiyo/images/R4saiyopanhu.pdf/$File/R4saiyopanhu.pdf) (観覧日 : 2022年8月23日)
- 衆議院事務. (2022). 「国会 衆議院へようこそ」. [https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/tetuzuki/kokkaiannai_i.pdf/\\$File/kokkaiannai_i.pdf](https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/tetuzuki/kokkaiannai_i.pdf/$File/kokkaiannai_i.pdf) (観覧日 : 2022年8月23日)
- 衆議院. (nd). 「法制局」. https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/kokkai/houseikyoku.html (観覧日 : 2022年8月25日)
- 衆議院. (nd). 「衆議院法制局の機構図」. [https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/housei/pdf/r4kikouzu2.pdf/\\$File/r4kikouzu2.pdf](https://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_annai.nsf/html/statics/housei/pdf/r4kikouzu2.pdf/$File/r4kikouzu2.pdf) (観覧日 : 2022年8月25日)
- NHK. (2022). 「参議院 新議長に自民 尾辻秀久氏 副議長に立民 長浜博行氏選出」. <https://www3.nhk.or.jp/news/html/20220803/k10013749231000.html> (観覧日 : 2022年8月25日)